

Богуславський Віктор Володимирович
здобувач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ІНФОРМАЦІЙНІ ПРАВА ПРАЦІВНИКІВ СИЛ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ

На нашу думку, інформаційними правами у сфері забезпечення особистої безпеки працівників сил охорони правопорядку є три категорії прав.

Перша категорія полягає у праві працівників сил охорони правопорядку отримувати інформацію, яка необхідна їм для забезпечення особистої безпеки в ході виконання службових обов'язків.

Друга категорія інформаційних прав стосується нерозголошення персональних даних та іншої особистої інформації про працівників сил охорони правопорядку, розголошення якої створить небезпеку посягання на їх життя чи здоров'я.

Третя категорія інформаційних прав зводиться до нерозповсюдження інформації, яка спонукає до посягань на працівників сил охорони правопорядку.

Кожна з цих категорій включає в себе ряд інформаційних прав, які в сукупності сприяють забезпеченню особистої безпеки.

До першої категорії слід віднести право працівників сил охорони правопорядку вимагати інформацію про осіб, які потрапляють «у сферу дії» відповідних працівників. У першу чергу, це право вимагати пред'явлення документів, які посвідчують особу або користування спеціальним правом.

Якщо розглянути цю вимогу на прикладі діяльності Національної поліції, то її повноваження вимагати пред'явлення документів, що посвідчують особу, передбачено ст. 32 Закону України «Про Національну поліцію». Що стосується право пред'являти посвідчення водія, то це повноваження тісно пов'язано з правом зупиняти транспортні засоби на підставах, зазначених у ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію». Однак на стадії реалізації цих повноважень виникають проблеми у вигляді відмови особи надати документи, що посвідчують її або наявність спеціального права, зокрема права керування транспортним засобом. Такі дії громадян можуть кваліфікуватися за ст. 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення як злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця, що дозволяє здійснити адміністративне затримання такої особи в порядку ст. 262 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Наступним аспектом взаємодії між силами охорони правопорядку та водіями є можливість отримання інформації про те, хто саме перебуває у салоні автомобіля, та про поведінку цих осіб. Це дозволить вчасно помітити певні

загрозливі дії та відреагувати на них. Але для цього необхідна відповідна оглядовість, яка може бути зменшена через тонування вікон транспортного засобу. У зв'язку з цим необхідно запроваджувати жорсткий контроль за дотриманням правил тонування автомобілів.

Розглянемо другу категорію інформаційних прав, яка стосується нерозголошення персональних даних та іншої особистої інформації про працівників сил охорони правопорядку, розголошення якої створить небезпеку посягання на їх життя чи здоров'я.

Вважаємо за потрібне зазначити, що законодавство містить ряд гарантій стосовно нерозголошення відомостей про осіб, які працюють в органах охорони правопорядку або співпрацюють з ними. Так, до державної таємниці віднесено відомості про причетність працівників Служби безпеки України, Державної прикордонної служби, органів внутрішніх справ, податкової міліції, Головного управління розвідки Міністерства оборони України, Управління державної охорони, персоналу Державної кримінально-виконавчої інспекції до здійснення оперативно-розшукової, контррозвідувальної чи розвідувальної діяльності (п. 4.1.1 Зводу відомостей, що становлять державну таємницю).

Також до державної таємниці віднесено відомості про належність осіб до негласних штатних співробітників (працівників) оперативного підрозділу (п. 4.1.13 Зводу відомостей, що становлять державну таємницю).

Проте законом передбачено загальний доступ до декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, серед яких значна частина – це працівники сил охорони правопорядку. А тому таке оприлюднення призводить до розголошення персональних даних цих осіб. Але говорити про встановлення відповідальності за це розголошення на даний час не можна, оскільки публікації декларацій здійснюються відповідно до вимог закону.

Перейдемо до третьої категорії інформаційних прав – тих, які спрямовані на нерозповсюдження інформації, яка б спонукала до посягань на працівників сил охорони правопорядку.

Окремо слід звернути увагу на те, що загроза особистій безпеці працівників сил охорони правопорядку значно зростає, якщо в суспільстві сформовано терпимість до посягання на особисту безпеку сил охорони правопорядку, а тим більше – потурання та підтримку такого посягання.

Загроза особистій безпеці працівників сил охорони правопорядку також існує у разі закликів до розв'язування агресивної війни або її пропаганди та/або розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті.

Вважаємо, що обмеження подібних закликів є одним з інформаційних прав працівників сил охорони правопорядку.

Аналізуючи законодавство, спрямоване на недопущення розповсюдження такої інформації, слід зазначити, що згідно з ч. 2 ст. 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» не допускається використання телерадіоорганізацій для: 1) поширення відомостей, що становлять державну таємницю, або іншої інформації, яка охороняється законом; 2) закликів до насильницької зміни конституційного ладу України; 3) закликів до розв'язування

війни, агресивних дій або їх пропаганди; 4) необґрунтованого показу насильства; 5) пропаганди винятковості, зверхності або неповноцінності осіб за ознаками їх релігійних переконань, ідеології, належності до тієї чи іншої нації або раси, фізичного або майнового стану, соціального походження [27].

Зазначені заборони забезпечені можливістю накладення на телерадіоорганізації та провайдерів програмної послуги таких санкцій: 1) оголошення попередження; 2) стягнення штрафу; 3) подання до суду справи про анулювання ліцензії на мовлення.

Гіденко Євген Сергійович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДЯН У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Успіх демократичних перетворень в Україні і перебудова всіх сфер суспільного життя, створення повноцінного демократичного суспільства і правової держави багато в чому залежать від активної участі громадян у цьому процесі, зокрема їх участі у боротьбі(протидії) з правопорушеннями. Це важкий важіль, здатний вплинути конкретно забезпечення громадського порядку і цілісності та недоторканості державного кордону, зниження рівня правопорушень в цілому і злочинності зокрема. Будь-які заходи, спрямовані на боротьбу з правопорушеннями та злочинністю, не призведуть до кардинального поліпшення ситуації доти, доки зусилля поліції та інших правоохоронних структур не отримають широкої підтримки з боку населення. Таким чином, виникає необхідність у розробці, вдосконаленні та застосуванні на практиці різних методів та форм їх співпраці. На жаль, за останні десятиріччя в Україні було втрачено системність у взаємодії населення з поліцією.

Стаття 27 Конституція України проголосила і гарантувала право громадян захищати своє життя і здоров'я, права і свободи, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань будь-якими не забороненими законом засобами[1].

Сьогодні, коли міліцію реформовано у Національну поліцію, всі офіційні зв'язки щодо співпраці правоохоронних органів та громадських об'єднань втрачено. У розвиток цих норм в Законі України «Про Національну поліцію» зазначено норму щодо співробітництва, а саме «діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб» [2]. Дана норма на практиці не завжди вірно тлумачиться громадянами в контексті «задоволення власних потреб». Почастішали випадки, коли люди викликають поліцейських, щоб перевезти картоплю, під'їхати додому в поліцейській машині як у таксі тощо.